

Uppföljning av Aktionsplan 2010 – För en ökad ekologisk konsumtion och produktion

Informationsbrev nr 6 den 28 mars 2010

Inledning

Det är meningen att informationsbrevet ska beskriva det arbete som utförs inom Aktionsplanens huvudåtgärder. I detta brev redovisas utvecklingen inom vissa segment på marknaden, SCB: s officiella statistik för ekologiska livsmedel, korta notiser om Biofach, bildandet av EPOK, Centrum för ekologisk produktion och konsumtion, utlysning av forskningsmedel från FORMAS baserat på det nya ramprogrammet för forskning samt nya logotyper från KRAV och EU . I ett kalendarium informeras om aktuella seminarier med koppling till Aktionsplan 2010.

Aktionsplan 2010 – För en ökad ekologisk konsumtion och produktion

Ekologiskt Forum vid Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien ledde år 2007 arbetet med att ta fram en aktionsplan för att uppnå de mål som specificerades i regeringens skrivelse ”Ekologisk produktion och konsumtion – Mål och inriktning till 2010” (2005/06:88) dvs. den certifierade ekologiska odlingen bör vid utgången av 2010 minst uppgå till 20 % av landets jordbruksmark och 25 % av den offentliga konsumtionen av livsmedel bör utgöra ekologiska livsmedel 2010. Målgrupp för aktionsplanen är alla aktörer i livsmedelskedjan och berörda myndigheter.

Aktionsplanen skall ses som ett vägledande handlingsprogram, som utarbetats av aktörerna på marknaden. Planens förslag utgår i huvudsak från målen för ekologisk konsumtion och produktion samt från konsumentperspektivet. I aktionsplanen föreslås ett antal nya åtgärder och vissa förändringar i redan beslutade aktiviteter. Därtill ska de åtgärder som redan pågår räknas in och värdesättas.

Ekologiskt Forum har fått uppdraget av Jordbruksdepartementet via Jordbruksverket att arbeta med uppföljning och aktiviteter för att nå målen med en ökad ekologisk produktion och konsumtion i Aktionsplan 2010.

Marknadens utveckling i Sverige

KRAV: s Marknadsrapport

I KRAV: s marknadsrapport redovisas intressanta uppgifter från lantbruket, förädlingen av livsmedel och från försäljning på detaljhandelsmarknaden. Några exempel visas nedan.

Cerealer inklusive bröd

Försäljningen av ekologiska spannmålsprodukter har ökat med 16 % mellan 2009 och 2008. Frukostflingor har ökat sin andel med 23 % och bröd med 16 %. Vi en närmare analys visar

Ekologiskt Forum - en mötesplats för utveckling av hållbar ekologisk produktionen och konsumtionen. Ekologiskt Forum är 2008 – 2010 ett oberoende och politiskt obundet projekt vid Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning. www.ksla.se.

KRAV i sin ”Marknadsrapport 2010”, som kan laddas ned från www.krav.se, att matbröd uppvisar stora försäljningsframgångar efter att tidigare ha stått för en låg andel av den totala brödmarknaden. Under det senaste året var ökningen 55 % i försäljningsvärde, vilket till stor del beror på att så mycket som ett 70-tal nya produkter lanserades. Nya ekologiska matbröd har tagits fram både av de stora bagerierna och av små företag med hantverksmässig produktion.

Grönsaker

Försäljningen av ekologiska grönsaker har ökat mer än fem år i rad. Den senaste säsongen blev skörden av flera viktiga grönsakskulturer betydligt större än normalt. De viktigaste svenska ekologiska grönsakerna är morot, rödbeta, vitkål, lök och sallat, varav alla kulturer utom lök har ökat i omfattning. Den ekologiska arealen med grönsaker ökade med 25 % år 2009 och andelen av den svenska grönsaksarealen var 8 %. Av växthusprodukterna har tomat ökat kraftigt under en rad år medan odlingen av gurka har minskat.

Trots ökande tillgång på produkter har prisnivåerna kunna hållas uppe tämligen bra, enligt Samodlarna, vilket tyder på en stadigt ökande efterfrågan. Ökande import av grönsaker och låga priser på konventionella grönsaker påverkar priset nedåt. Förutom den generella ökningen av efterfrågan har den kraftigt ökande marknaden för lådor med frukt och grönt bidragit till en relativt bra prisbild för producenter av grönsaker.

Fisk

Marknaden för ekologisk fisk ökade med 126 % under år 2009, vilket är mer än en fördubbling. Tack vare en mycket aktiv produktutveckling och certifiering med både KRAV:s märke och MSC, som innebär hållbart fiske, har förädlingsföretagen och handelskedjorna bidragit till den snabba utvecklingen. Ett 30-tal nya produkter har förts ut på marknaden.

Rekordstor försäljning av ekologiska livsmedel enligt SCB

Vi summering av den officiella statistiken för år 2008 uppgick den totala försäljningen av livsmedel och drycker till 206 miljarder kronor och ökade därmed med drygt 11 miljarder kronor jämfört med 2007. Det motsvarar 5,7 procents uppgång vilket är mer än 2007 års uppgång på 5,3 procent. Uppgången under 2008 beror helt och hållet på prisökningar, vilka var hela 6 procent. Mängden sålda livsmedel och drycker har inte ökat alls sedan 2007. Det är första gången under 2000-talet som volymen sålda livsmedel och drycker inte ökar.

Av all försäljning av livsmedel och alkoholfria drycker i Sverige kommer 3,4 procent från ekologiska varor. Det är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med året innan. Ekologisk fisk är 2008 års snabbast växande segment, vars försäljning steg från 0,3 till 3,0 procent. År 2004 stod ekologiska varor för 1,9 procent av försäljningen. Den ekologiska försäljningen har sedan dess ökat betydligt mer än andelen ekologiska produkter i sortimenten. En utförlig redovisning av undersökningen publiceras i SM [Livsmedelsförsäljningsstatistik 2008](#) som nu finns på SCB:s webbplats www.scb.se. I en annan rapport för år 2009 visar SCB att den samlande exporten av svenska jordbruksprodukter och livsmedel uppgick till knappt 50 miljarder kronor medan importen uppgick till 92 miljarder kronor. Andelarna ekologiska jordbruksprodukter och livsmedel i denna statistik kommer att publiceras senare under året.

Ekologiskt Forum - en mötesplats för utveckling av hållbar ekologiska produktionen och konsumtionen. Ekologiskt Forum är 2008 – 2010 ett oberoende och politiskt obundet projekt vid Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning. www.ksla.se.

Aktuellt

Under denna rubrik redovisas notiser om aktuella rapporter, aktiviteter och andra nyheter.

Kemiska bekämpningsmedel ger negativa effekter på biologisk mångfald

En omfattande studie i 9 EU-länder visade att användningen av kemiska växtskyddsmedel mot insekter och svamp genomgående hade negativa effekter på mångfalden av växter, jordlöpare och fåglar. Även ekosystemtjänsten biologisk kontroll av bladlöss påverkades negativt. Gårdar med ekologisk odling, som inte använder kemiska bekämpningsmedel, liksom jordbruksstöd som minskar intensiteten i jordbruket, motverkade delvis dessa effekter för växter och jordlöpare. Många fåglar, däggdjur, fjärilar och många andra insekter söker dock föda över större områden än enskilda gårdar. Användningen av växtskyddsmedel på omgivande gårdar kan ha negativa effekter i landskapet, trots att enskilda brukare försöker motverka dem. Forskarna bedömer att det behövs en storskalig förändring av jordbruket, i riktning mot en minimerad användning av pesticider, för att behålla rikedomerna av arter i jordbrukslandskapet. Ett referat om rapporten finns publicerat på www.cul.slu.se.

Biofach - internationell ekologisk matmässa

Den 17-20 februari ägde Biofach rum i Nürnberg, Tyskland. Det är världens största ekologiska mässa som i år attraherade 2 500 utställare. Nytt för i år var att de nordiska länderna ställde ut tillsammans under namnet "Nordic Organic" för att öka synligheten och konkurrenskraften. Den gemensamma monter hade ett mycket bra läge och attraherade många besökare. Utställande svenska företag och organisationer var: Härjedalsbröd, Malmberg Original Water AB, Almnäs Bruk, Aranea Certifiering, Lantmännen, Stiftelsen Biodynamiska Produkter, Olle Svensson AB och EkoMatCentrum. Enligt de svenska organisatorerna från Exportrådet uttryckte flera svenska företag att det var en fantastisk mässa på många sätt och det är bra att kunna samverka med övriga nordiska länder. Så här långt bedömer företagen att resultatet i konkret försäljning kommer att bli mycket gott.

Centrum för ekologisk produktion och konsumtion – EPOK

CUL, Centrum för Uthålligt Lantbruk, vid Sveriges Lantbruksuniversitet kommer att avvecklas under 2010. Istället bildades vid årsskiftet EPOK - Centrum för ekologisk produktion och konsumtion - som en ny enhet vid SLU: s fakultet för naturresurser och lantbruksvetenskap. Under 2010 ska verksamheten få sin form. Läs mer på <http://www.cul.slu.se/nyheter/index.asp#EPOK>

FORMAS och Ramprogram för forskning

Forskningsfinansiären FORMAS har nyligen utlyst 18 miljoner kronor till forskning inom ekologiskt lantbruk. Svenska staten fortsätter därmed sin strävan att utveckla den ekologiska produktionen. Ytterligare medel är avsatta för samverkan inom internationell forskning. Ramprogrammet för forskning 2010-2012, framtaget av CUL efter samråd med aktörerna, anger inom vilka områden projekt kan formas. Ramprogrammet är inriktat på fyra områden; Klimat, energi, hållbara livsmedelssystem och marknad. Dessa områden förväntas utgöra centrala delar av diskussionen om en hållbar utveckling de närmaste åren och här kommer forskning inom den ekologiska livsmedelsproduktionen och konsumtionen att behövas. Ramprogrammet kan laddas ned från <http://www.cul.slu.se/forskning/Ramprogram>

Ekologiskt Forum - en mötesplats för utveckling av hållbar ekologisk produktion och konsumtion. Ekologiskt Forum är 2008 – 2010 ett oberoende och politiskt obundet projekt vid Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning. www.ksla.se.

Läs mer om utlysningen av forskningsmedel på www.formas.se.

Nytt KRAV-märke – stegvis integrering av klimatregler

KRAV kommer att integrera klimatregler i det nuvarande regelverket. I samband med att det nya märket presenterades, släpptes också de första reglerna som klimatanpassats. Det är områdena fisk och växthus som blivit klara, men övriga produktionsområden ska vara anpassade till klimatreglerna senast under år 2012. KRAV-certifierade företag får börja använda det nya KRAV-märket redan nu även på produkter där reglerna ännu inte klimatanpassats. Det gamla märket är tillåtet att använda fram till 1 januari 2012. Läs mer på http://www.krav.se/Hem/Senaste-notiser/?item_id=370658.

Ny eko-logga inom EU

Enligt EU: s nya ekoförordning blir det obligatoriskt från den 1 juli i år att använda logotypen på konsumentförpackade produkter som producerats inom EU. Detta till skillnad från nuvarande logotyp som är frivillig att använda. Loggan finns att beskåda på http://ec.europa.eu/agriculture/organic/logo/index_sv.htm. Privata märkningar, t ex KRAV-märket, blir fortsatt tillåtna att använda tillsammans med EU: s logotyp. Många livsmedelstillverkare har oroat sig över att inte kunna gamla förpackningar och ta fram nya under den korta tid som är kvar till 1 juli. Förpackningsmaterial som uppfyller kraven i den förra ekologiska EU-förordningen (2092/91) får användas t o m 1 januari 2012.

Aktuella seminarier

Den ekologiska produktionen och konsumtionen har stora möjligheter att bidra till lantbrukets lönsamhet och ökade hållbarhet. Efterfrågan av ekologiska livsmedel fortsätter att öka. Den ekologiska produktionen är trots detta fortfarande en liten del av hela lantbruket. Arbetet med nationella procentmål har i Sverige varit framgångsrikt och gynnat den ekologiska utvecklingen de senaste 15 åren. Det nuvarande målet ”20 % certifierad ekologisk produktion och 25 % konsumtion i offentlig sektor” och de åtgärder som föreslogs i Aktionsplan 2010 är nu inne på sitt sista år. Ekologiskt Forum kommer att genomföra en rad aktiviteter under år 2010 för att stimulera utvecklingen fram till den 31 december. Därutöver har Ekologiskt Forum tagit initiativet till analys och framtidstänkande kring utvecklingen av den ekologiska produktionen och konsumtionen från och med år 2011. Seminariet den 29 april är ett led i processen med att forma en ny ekostrategi.

Nya mål för Eko efter år 2010 – Uppföljning av Aktionsplan 2010 och en ny ekostrategi

Tid: torsdagen den **29 april 2010** kl. 10.00 – 16.30. Anmälan senast den 20 april.

Plats: **Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien**, Drottninggatan 95 B, **Stockholm**

Målgrupp: Vi vänder oss särskilt till personer i ledande ställning hos privata och offentliga aktörer i livsmedelskedjan, samt politiker.

Miniseminarium om livsmedelsförädling för en ökad ekologisk konsumtion och produktion

Tid: måndagen den **3 maj 2010** kl. 10.00 – 13.30. Anmälan senast den 15 april.

Plats: **Svensk Dagligvaruhandel**, Regeringsgatan 60, **Stockholm**

Målgrupp: Aktörer inom livsmedelsindustri och dagligvaruhandel

Ekologiskt Forum - en mötesplats för utveckling av hållbar ekologisk produktionen och konsumtionen. Ekologiskt Forum är 2008 – 2010 ett oberoende och politiskt obundet projekt vid Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning. www.ksla.se.

Seminarium om ekologisk mat inom offentlig sektor

Tid: torsdagen den **28 oktober 2010**

Samarbete mellan Måltidsakademien och Ekologiskt Forum i **Grythyttan**

Målgrupp: beslutsfattare, politiker och tjänstemän samt kostchefer

Kunskapsdagen – Ekologiska råvaror och ekologisk mat i storkök

Tid: fredagen den **29 oktober 2010**

Samarbete mellan Måltidsakademien och Ekologiskt Forum i **Grythyttan**

Målgrupp: Personal inom storhushåll

Program och information om anmälan för samtliga seminarier finns på www.ksla.se, se rubriken Ekologiskt Forum

Med vänlig hälsning

Anders Heimer

Projektledare